

Predsjednica Kosova, Atifete Jahjaga
Član Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Bakir Izetbegović
Predsjednik Srbije, Boris Tadić
Predsjednik Slovenije, Danilo Türk
Predsjednik Makedonije, George Ivanov
Predsjednik Crne Gore, Filip Vujanović
Predsjednik Hrvatske, Ivo Josipović
Član Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Nebojša Radmanović
Član Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Željko Komšić

Tema: Osnivanje REKOM-a

Bruxelles, travanj 2012. godine

Vaše Ekselencije, Predsjednici i članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine,

PEN Vlaanderen izražava podršku Inicijativi za osnivanje **Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenim u bivšoj Jugoslaviji (REKOM)**. To činimo kao gest međunarodne solidarnosti sa našim kolegama, književnicima i umjetnicima iz bivše Jugoslavije, koji su prošle godine među prvima podržali Inicijativu za REKOM.

PEN Vlaanderen je belgijski ogranak PEN International-a za flandrijsko govorno područje (<http://www.penvlaanderen.be>) - ogranak međunarodnog udruženja književnika koje zastupa vrijednosti slobode govora, međusobnog poštovanja i zajedničkog života čitavog čovječanstva u miru. Članovi PEN-a iz čitavog svijeta su izravno zainteresirani pridonijeti uspostavljanju dobrog razumijevanja među narodima i njihovom međusobnom poštovanju. Mi nismo samo dio svjetske mreže PEN centara, već predstavljamo i više od 200 belgijskih članova - pisaca, novinara i javnih osoba (<http://www.penvlaanderen.be/>).

Poput naših kolega iz zemalja bivše Jugoslavije, vjerujemo da građani tih država imaju potrebu i pravo da saznaju sve činjenice o ratnim zločinima i ostalim masovnim povredama ljudskih prava počinjenim tokom ratova devedesetih godina. Vjerujemo da imaju potrebu i pravo da saznaju točne posljedice tih ratova. Zato vam i pišemo.

Već više od jednog desetljeća, sve od kada je oružje utihnulo, post-jugoslavenska društva nemaju mogućnost da se izbore sa teškim naslijeđem svoje ratne prošlosti - u velikoj mjeri i zbog toga što, do dan-danas, nije rasvjetljena sudbina ogromnog broja ljudi koji su u tom razdoblju ubijeni, prinudno nestali, podvrgnuti torturi ili progonjeni. Neka imena poginulih su poznata, ali obitelji više od 13.000 prisilno nestalih i dalje tragaju za svojim bližnjima. Također, ne postoji organizirani i sistematski mehanizam kojim bi žrtve zahtijevale i dobile obeštećenja koja im pripadaju, a nedostatak pouzdanih činjenica o žrtvama se stalno koristi za političku manipulaciju, nacionalističku promociju, širenje mržnje i netolerancije.

Inicijativa za osnivanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenim u bivšoj Jugoslaviji (REKOM) – pokrenuta je kako bi činjenice o žrtvama konačno bile utvrđene i prihvaćene od strane svih, i kako ih više ne bi bilo moguće poricati. To je prilika da javnost, ali i vlade, prepoznaju nepravde nanijete žrtvama, da konačno čuju glasove preživjelih i obitelji žrtava, da im dozvole da javno iskažu svoje patnje, da ih saslušaju direktno, bez posrednika, i da im upute suosjećanje i solidarnost, umjesto prikriivanja i ponižavanja.

Uspostavljanje REKOM-a su do sada podržale brojne žrtve i njihove obitelji, kao i udruge ratnih veterana i bivših logoraša iz svih post-jugoslavenskih država, vjerske zajednice, manjinske etničke grupe, aktivisti za ljudska prava, mnogi odvjetnici, profesori i povjesničari, i, posebno, veliki broj mladih.

Ovim pismom želimo pružiti snažnu i glasnu podršku Inicijativi REKOM, jer vjerujemo da je utvrđivanje, objavljivanje i prihvaćanje činjenica na regionalnom nivou – neophodno svim građanima regije, kako bi se stvorila osnova za obnovu dostojanstva žrtava, izašlo u susret njihovim potrebama i pravima, utvrdila sudbina prisilno nestalih osoba i spriječilo da se strahote iz prošlosti ikada ponove.

Inicijativa REKOM je najbolja prilika da o prošlosti konačno prestane govoriti kao o sadašnjosti, kao o nečemu što još uvijek traje. Krajnje je vrijeme za suočavanje sa njom, za početak sjećanja i učenja iz nje, kako se sa njom ne bi i dalje živjelo.

Osim toga što ima potencijal da bude izvor pomirenja, Inicijativa REKOM sadrži i potencijal da osigura svjež i autoritativan fond podataka za potrebe sudstva, historijskog istraživanja i provođenja činjenično zasnovane regionalne politike, a to se posebno odnosi na kreativna moralna i psihološka ispitivanja konteksta života ljudi na prostorima bivše Jugoslavije. Ona ima kapacitet da odigra ulogu koja je od ključnog značaja za budućnost, ali i za nadilaženje prošlosti, upravo u ime te budućnosti.

Poput naših kolega i kolegica iz država sljednica bivše Jugoslavije, tražimo od vas da učinite sve što je u vašoj moći kako biste omogućili da REKOM saživi i počne sa radom u skladu sa svojim Statutom, usvojenim na Skupštini Koalicije za REKOM, nakon višegodišnjih konzultacija sa građanima i građankama iz čitave regije.

Iskreno vaši,

David Van Reybrouck,
predsjednik PEN Vlaanderen-a

Peter Vermeersch, koordinator PEN
Vlaanderen-a za europska pitanja

